

IV 63

inv. 7479

Vechi Locuintă din Gora

D.M.A.S.I.
BIBLIOTECA
Nr. inv. 7479



VECHI LOCUINȚE BOIEREȘTI DIN GORJ

de ȘTEFAN BALȘ

In timpul epocii feudale, atît în Moldova cît și în Țara Romînească, efortul principal al activității în domeniul construcției monumentale era, după cum se știe, îndreptat în spre arhitectura religioasă. Nenumărate biserici și mănăstiri păstrate pînă astăzi au făcut posibilă urmărirea dezvoltării acestui gen în decursul veacurilor și au stat la baza studiilor asupra istoriei arhitecturii romînești¹.

Spre deosebire de Transilvania, unde condițiile de viață diferite au dus la ridicarea construcției civile pe același plan cu cea religioasă și unde alături de biserici se găsesc numeroase clădiri publice sau particulare, primării, castele sau palate, de vechime tot atît de mare, în cele două foste principate asemenea exemple sînt foarte rare.

Puținul ce se poate ști asupra felului cum arătau monumentele de arhitectură civilă din veacurile XIV, XV și XVI ne este dat numai de acele cîteva ruini de curți domnești de la Hîrlău, Suceava și Vaslui în Moldova sau de la Curtea de Argeș, Tîrgoviște și București în Muntenia. Tot ruinate sau dispărute sînt astăzi și cea mai mare parte din casele de țară boierești ridicate mai tîrziu în veacurile XVII și XVIII, precum și palatele Cantacuzineștilor sau ale lui Brîncoveanu de la Filipești, Măgureni, Potlogi și alte locuri. Din starea de ruină în care se găsesc, abia cîteva fragmente de pictură, stucatură sau sculptură păstrate întîmplător între dărîmături ne arată înaltul nivel artistic la care ele puteau ajunge².

În Gorj³ ca nicăieri în altă parte a Munteniei sau Moldovei, exemple de acest fel se mai găsesc destul de multe. După felul de distribuție al planului și după folosința lor, ele se pot grupa în 3 categorii:

Casa de țară boierească întărită, denumită culă.

Casa de țară boierească.

Casa de tip intermediar, între culă și casa țărănească.

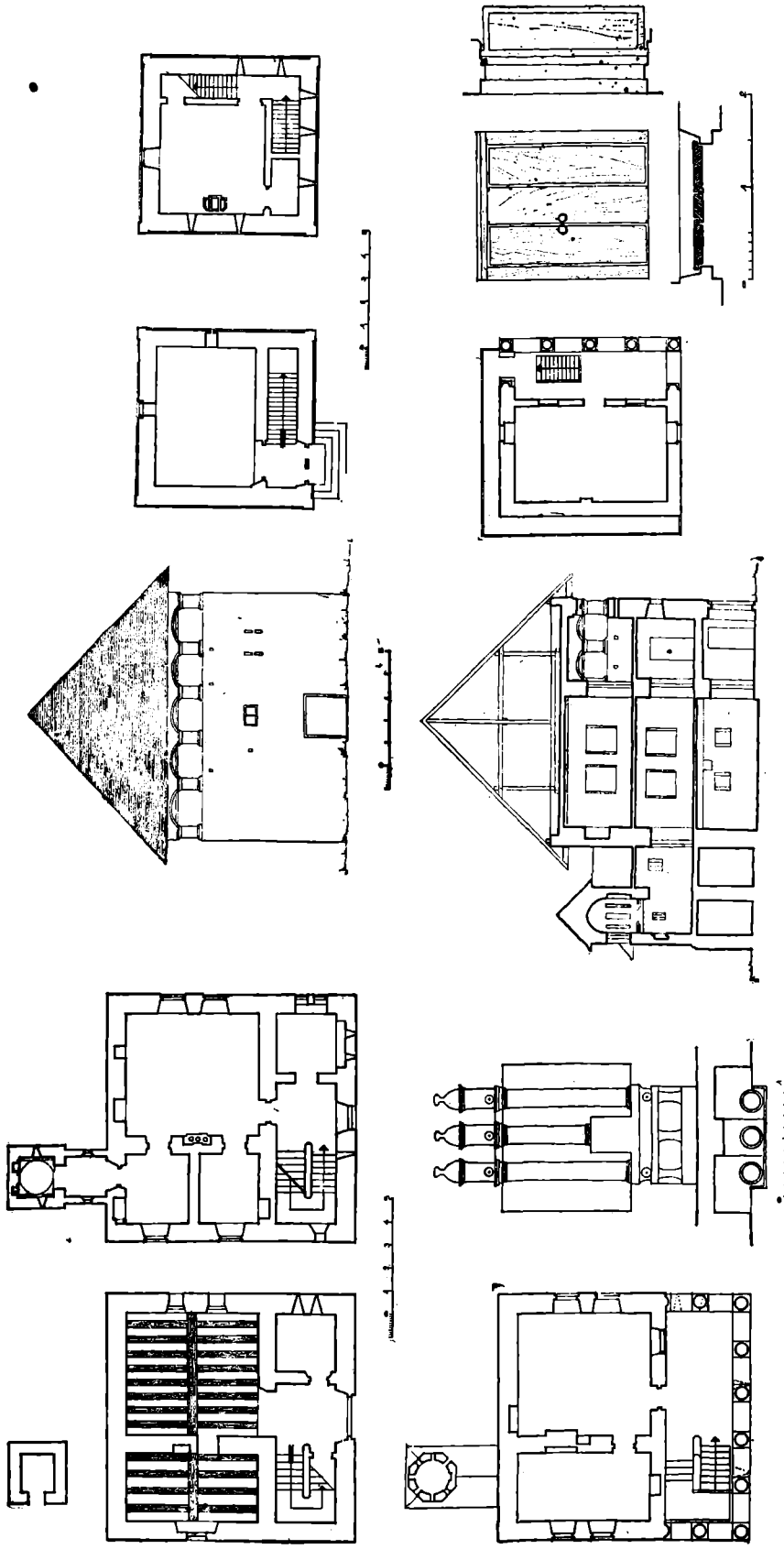
Dintre acestea, cea mai interesantă este desigur prima.

Culă, clădire caracteristică a Olteniei, este o locuință fortificată. Înrudită cu tipuri asemănătoare din sudul Dunărei, dar cu elementele ei proprii romînești,

¹ Gr. Ionescu, Istoria arhitecturii romînești, p. 395—419.

² N. Ghika-Budești, Evoluția arhitecturii în Muntenia și Oltenia în «Bul. Com. Mon. Ist.», anul XXIX, 1936, p. 114—118.

³ Al. Ștefulescu, Gorjul istoric și pitoresc, p. 24, 33—35, și V. Drăghiceanu, Monumentele istorice din Oltenia în «Bul. Com. Mon. Ist.», anul XXIV, 1931, p. 105—135.



Cula din Groșerea

Cula din Curtișoara

Cula din Curtișoara

ea a apărut la noi pe la sfîrșitul veacului al XVII-lea și s-a menținut pînă la sfîrșitul veacului următor, răspîndindu-se în acest răs timp exclusiv în Oltenia și în regiunea vecină de nord-vest a Munteniei, fără a se întinde în celelalte părți ale țării.

Interesul cel prezintă acest fel de locuință, pe lîngă formele sale arhitectonice neobișnuite, este exemplificarea sa prin existența unui fapt istoric cunoscut. Puterea de stat a imperiului otoman în continuă slăbire nu mai era în stare să împiedice numeroasele expediții de pradă pornite peste Dunăre de căpeteniile locale din Silistra, Rusciuc sau Vidin. Din momentul în care localnicii, care nu mai puteau fi păziți de fostele cetăți domnești de graniță desființate de stăpînirea turcească, au fost lăsați în voia jefuitorilor, ei au căutat să facă față primejdiei prin propriile lor mijloace. Ridicînd în jurul mănăstirilor înalte ziduri de împrejurare și folosind asemenea case întărite prevăzute cu elemente rudimentare de apărare, aceștia au putut să reziste unor bande care nu erau înzestrate cu puternice arme de foc.

Încăperi puține, suprapuse pe mai multe caturi, ziduri groase străpunse de înguste metereze, uși pline și masive de stejar, zăvorîte cu grinzi de lemn lunc, cînd în grosimea zidăriei și apoi pridvorul larg deschis la partea superioară a clădirii, loc de priveliște și odihnă, ne arată mai bine decît orice descriere, zile liniștite și zile grele de primejdie din acea vreme zbuciumată.

La Curtișoara, Groșerea și Almaj, lăsînd de o parte cele din Vîlcea, se mai găsesc exemple interesante.

Alături de cule, ridicate îndeosebi de boieri mici, care își duceau viața pe moșie, erau construite în aceeași epocă, încăpătoare case de țară ale boierilor mari, care prin rangul și posibilitățile lor erau mai feriți de asemenea primejdii, fie că se puteau adăposti din timp în oraș sau la mănăstirile din munți, fie că dispuneau de un numeros personal de pază.

Prevăzute cu încăperi mai multe, uneori boltite, așezate pe un singur cat deasupra unui rînd de beciuri înalte și boltite, aceste case, neînzestrate cu mijloace de apărare, aveau mai întotdeauna un pridvor deschis cu arcade și coloane, foisor îndreptat înspre priveliștea cea mai frumoasă. Cele cîteva ornamentații în stuc, unele sobe decorative de zid cu forme complicate, pridvorul pe coloane, ne arată acea tendință spre lux și spre confort dezvoltată în mult mai mare măsură la palatele contemporane ale Cantacuzineștilor sau ale lui Brîncoveanu din Muntenia.

Dintre ele se păstrează în bună stare casa din Coțofenii din Dos. Casa veche din Vădeni, mult prefăcută sau refăcută în partea superioară are încă vechile beciuri frumos boltite. La Bălcești și Bengești se mai văd numai urmele beciurilor și fundațiile zidurilor dărîmate.

În cea de a treia categorie poate fi trecută casa din Calopăru, care începe să se îndepărteze de proporțiile înalte, caracteristice ale culelor mai vechi, precum și cea originală și bine cunoscută casă din Cartiu, în care apar folosite laolaltă arcadele de zid și acel pridvor de lemn nelipsit la casele țărănești.

Treptata dispariție a unor clădiri de acest fel, cule sau case boierești, care nu mai corespund cerințelor de astăzi, a devenit cu timpul inevitabilă și astfel multe din ele au fost mutilate sau dărîmate.

De aceea, o în de aproape cercetare a celor cîteva ce se mai păstrează, fie chiar dacă nu sînt de o valoare artistică sau arhitectonică deosebită, este de cel mai mare interes pentru istoria arhitecturii noastre și poate aduce contribuții interesante asupra decorului, structurii sau tehnicii construcției lor.

CULA DIN CURTIȘOARA

Locul unde este așezată, pe marginea platoului ce mărginește malul stîng al depresiunii Jiului la ieșirea sa din defileuri, are una din cele mai frumoase priveliști din țară, cu bariera stîncoasă a munților închizînd vederea spre nord, cu Jiul șerpuind în vale și cu regiunea deluroasă care se desfășoară în valuri pînă departe spre Tîrgu-Jiu și Dunăre.

De-a lungul rîpei este plantată o livadă mărginită la un capăt de o bisericuță veche de zid al cărei pridvor cu trei arcade joase este împodobit cu picturi de un desen stîngaci, dar cu acel colorit desăvîrșit propriu operelor noastre de artă populară. În fundul curții ce se întinde, alături de livadă, ca un covor de iarbă deasă, la umbra unui copac bătrîn, se înalță fațada albă a culei, cu peretele plin străpuns numai de ușa intrării la partea inferioară și de un cerdac deschis la partea superioară pe toată lărgimea clădirii, cu arcade abia arcuite și coloane scunde de zidărie.

O clădire anexă vecină și un puț închis într-un pavilion de lemn de formă octogonală, așezat în față, completează cadrul în care se află așezată.

Vechimea ei este de circa 250 de ani, fiind ridicată pe la 1.700. Construită cu ziduri de cărămidă de 90 cm grosime, clădirea, de formă cubică, cuprinde un parter și două etaje cu planșee de lemn și este acoperită cu un acoperiș înalt în patru ape și învelitoare de șindrilă, cu streșină mult scoasă în afară.

În spate pe latura dinspre nord se află un mic pavilion anexă, de plan pătrat, așezat la o mică depărtare de casă. Prevăzută cu un turnuleț de formă octogonală, această anexă conținea inițial două closete, legate la nivelul etajului printr-o trecere îngustă, de încăperile clădirii principale.

Parterul culei cuprinde intrarea, avînd în dreapta o cameră mică, în stînga scara, cu treptele prinse între ziduri și în față două încăperi de dimensiuni inegale, tăvănuite cu grinzi aparente, masive, de stejar de 29×27 cm susținute la mijloc de o grindă transversală foarte groasă, de stejar, de 40×36 cm secțiune. Ambele încăperi sînt pardosite cu lespezi neregulate de piatră.

Aici se aflau bucătăria și rezerva de alimente și obiecte, poate chiar și grajdul, în caz de nevoie. Din meterezele înguste, azi largite, s-au mai păstrat două pe latura dinspre est.

Etajul I, cu aceeași distribuție de plan, are o cameră în plus obținută prin împărțirea cu zid median a încăperii dinspre vest.

Etajul II are cerdacul deschis pe toată fațada sud și două camere de dimensiuni inegale, identice cu cele de la parter.

Încăperile etajelor bine luminate cu ferestre mari, sînt prevăzute cu sobe de zid, dintre care două destul de interesante, construite din burlane de zid.

Un rînd de metereze înșirate la etajul II sub parapetul cerdacului reamintesc rolul de tortăreață ce îl avea clădirea.

În starea bună în care se găsește este păcat că nu i s-a putut găsi o altă întrebuințare decît adăpost pentru crescătoria de rațe și găini cum era pînă mai deunăzi sau crescătorie de albine așa cum este astăzi.

CULA DIN GROȘEREA

A fost ridicată în 1750 de acel Crăsnaru ce poate fi văzut împreună cu familia, toți îmbrăcați în frumoasele straie ale timpului, zugrăviți în chip de ctitori pe pereții bisericii locale.

Așezată în afara satului, în marginea pădurii, pe coasta unui deal, clădirea abia se vede azi, ascunsă de copacii crescuți în jurul ei.

Cula de plan pătrat are un parter și două etaje. Construită cu ziduri de cărămidă de 80 cm grosime, și planșee de lemn cu grinzi de stejar aparente, este acoperită în patru ape cu o învelitoare de șindrilă (fig. 1 și 2).

Parterul, cu intrarea dispusă lângă colț, cuprinde o singură încăpere, alături de îngusta casă a scării în care se desfășoară, prinse între ziduri, masivele trepte de stejar, ce suie la etaj. Încăperea slab luminată de două metereze din care una lărgită ulterior, prevăzută cu pardoseală de pământ, era probabil folosită ca loc de adăpost pentru cai sau vite.

Ușa de intrare făcută din două blăni deschizătoare grele de stejar cu un stîlp despărțitor la mijloc, mai poartă încă urme de gloanțe și împroșcături de alice intrate în lemn.

Etajul I are și el o singură cameră cu intrarea pe palierul scării care suie mai departe la etajul următor. Două cămaruțe, una deasupra intrării și cealaltă sub scară, sînt prevăzute cu anexe și arată grija de a folosi la maximum tot spațiul disponibil.

Etajul II are un cerdac deschis pe toată lungimea fațadei îndreptată spre vale, în care ajunge scara și o singură încăpere mare în spate, cu un perete despărțitor care ar putea fi adăugat mai târziu, actuala cameră făcînd astfel una cu cerdacul în alcătuirea originală.

Cerdacul de 2 m lărgime are patru arcade trilobate susținute de coloane scunde în fațada principală, și cîte una pe fațadele laterale. Arcurile mici formînd

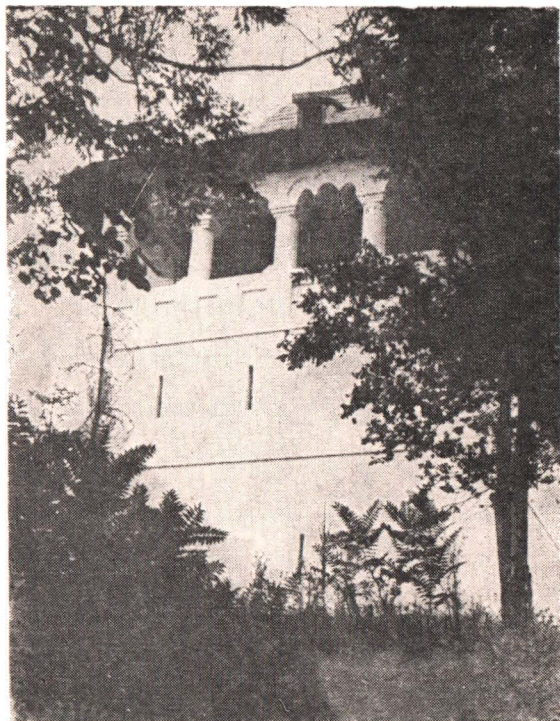
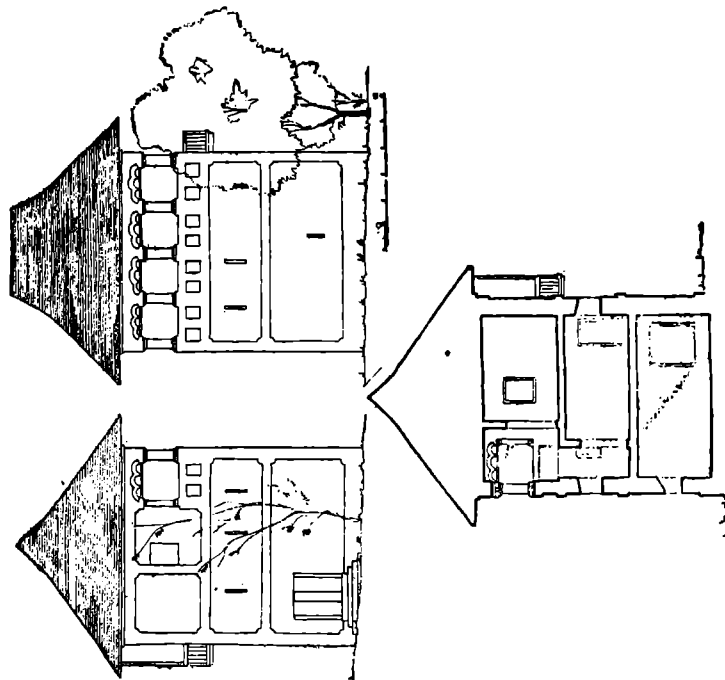


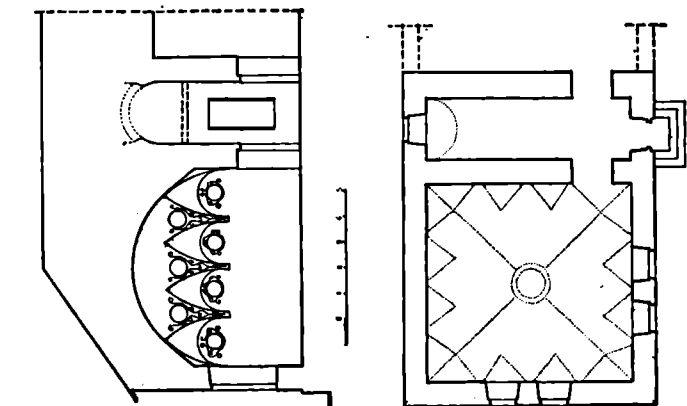
Fig. 1—2.—Cula Crăsnaru, comuna Groșerea — regiunea Craiova



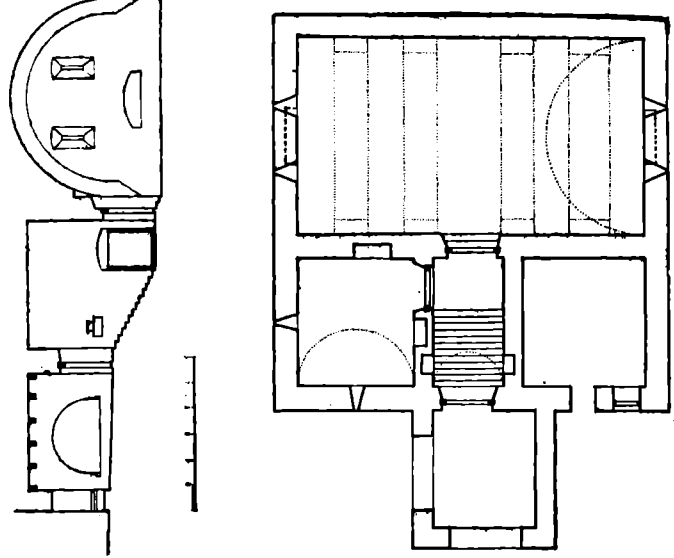
SCHEMELE IV, V, VI



Cula din Groșerea



Cula din Almaj



Beciul casei din Cotoșeni

trilobul, încoronate cu arhivoltă, au nașterile pe aceeași orizontală, sprijinite pe o grindă de lemn.

Pe latura opusă intrării, un balcon de lemn la același nivel cu cerdacul și adăpostit de strașina prelungită în polată, ocolește colțul și merge pe tot lungul fațadei dinspre deal.

Un rînd de patru metereze este prevăzut în casa scării la nivelul etajului I. Este probabil că și actuala fereastră a încăperii avea pe vremuri aceeași formă.

Fațadele sînt împărțite în panouri mari, dreptunghiulare în dreptul fiecărui etaj, adîncite cu 40 cm în grosimea zidului și rotunjite la colțuri. Balustrada cerdacului este de asemenea decorată cu cîte două panouri mici în dreptul fiecărei arcade.

Clădirea se găsește în stare destul de bună și cu o cheltuială mică s-ar putea ușor repune în folosință.

C U L A D E L A A L M A J

În partea de sus a dealului pe care se află răsfirat satul Almaj, peste drum de biserica veche ridicată de slugerul Barbu Poenaru, în 1789, stă așezată în fundul unei curți, clădirea școlii. De formă dreptunghiulară cu pereții tencuiți simplu, fără altă decorație în afara unor pilaștri slab reliefați prevăzuți la colțuri și pe ambele laturi ale ușii de intrare, nimic din înfățișarea exterioară a clădiri nu lasă să se presupună că ar cuprinde și o parte mai veche. Numai inscripția săpată într-o piatră încastrată în zid deasupra intrării ne arată un nume: « Barbu Poenaru Vel » și o dată « 1795 » (fig. 3).

Neașteptată și cu atît mai plăcută este surpriza cînd se pătrunde în interior, în stînga vestibulului, într-o înaltă și frumoasă sală boltită care, cu toată nepriceperea cu care a fost tratată prin reparații și prefaceri nepotrivite, își păstrează încă proporțiile și decorul său cel vechi.

Clădirea compusă dintr-un parter înălțat cu 3 trepte deasupra nivelului curții are un vestibul în fața intrării, în care se deschid, în stînga sala mare boltită și în dreapta două săli mai mici alipite. După diferența de grosime a zidurilor se poate vedea ușor că partea veche a clădirii, cu ziduri de cărămidă de 1 m grosime cuprinde numai jumătate dinspre vest cu sala mare și vestibulul intrării, celelalte două săli fiind adausuri mai noi.

Sala cea mare, luminată cu două ferestre pe latura sud și două pe latura vest, este boltită cu boltă mănăstirească prevăzută cu patru lunete pe fiecare latură. Fiecare din aceste lunete și fiecare picior de boltă ce coboară între ele este decorat cu cîte un medalion pictat cu figuri alegorice și împodobit împrejur cu bogate stucaturi cu motive vegetale.

Muchiile intersecțiilor între boltă și lunete sînt și ele decorate cu un profil îngust, terminat la capăt cu motive similare. La mijloc, cheia bolții este și ea decorată cu un medalion de diametru mult mai mare, împodobit în același fel cu stucaturi, dar fără pictură.

Printr-o reparație prost inspirată s-au zugrăvit pereții cu un soclu în imitație de tapet, s-a înlocuit vechea dușumea cu un urît carelaj din plăci de mozaic și s-au văruiat în întregime pereții, bolta și medalioanele înecînd delicateța stucaturilor cu un strat de var și acoperind figurile pictate. O încercare de curățire a picturii a fost întreprinsă de curînd pentru a le scoate din nou la iveală. Vestibulul intrării este tăiat la jumătate înălțime printr-un tavan de scînduri. Deasupra se mai

văd urmele unei bolți cilindrice care mergea pe toată lungimea încăperii, întreruptă probabil de fosta scară ce trebuie să fi suit la etaj.

Se știe că acum o jumătate de veac mai exista încă etajul cu o încăpere și un foișor pe stâlpi în față, așezată deasupra sălii mari. Se mai văd și acum în pod deasupra extradosului bolții bazele unor ziduri transversale peste care puteau fi sprijinite grinzile planșeului aceluia etaj. O fotografie mai veche ne arată clădirea înainte de a fi fost prelungită cu aripa spre est. Zidurile sînt mai înalte decît în starea actuală, și se vede pornirea pilaștrilor ce decorau etajul superior (fig. 11). Se observă de asemenea că ferestrele erau mai mici decît cele actuale, iar nivelul

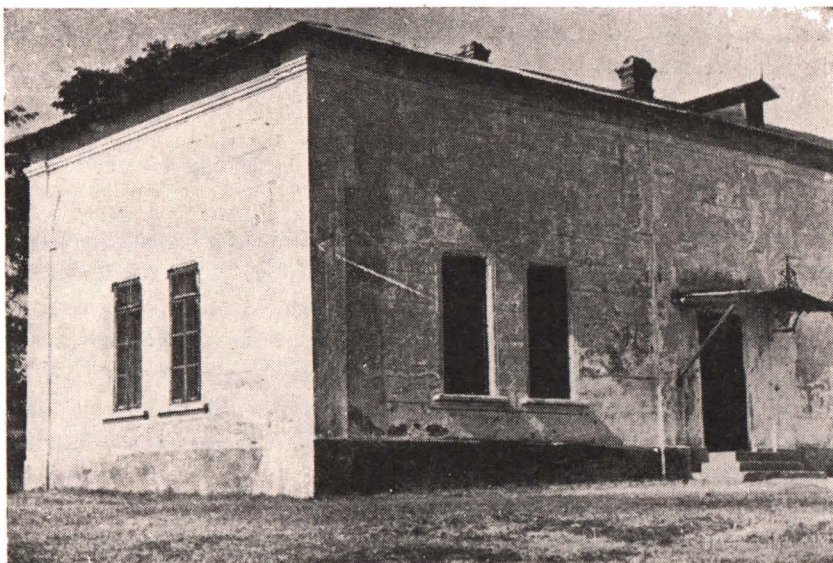


Fig. 3. — Casaculă din Almai (Gorj)

exterior era mult mai jos decît cel de astăzi, ceea ce ar face posibilă și existența unui beci, care ar fi existat și a fost umplut și astupat cu ocazia ultimilor prefaceri.

Desigur că în starea inițială, această culă trebuie să fi fost deosebit de interesantă.

CASA DIN COȚOFENII DIN DOS

În parcul așezat pe marginea malului stîng ce domină valea întinsă a Jiului, se găsesc două conace destul de apropiate unul de altul, din care cel mai vechi, fostul conac al Măldăreștilor este de mare interes, ca fiind unul din puținele monumente de acest fel păstrat în întregime, cu adausuri care nu au atras dăruimări sau prefaceri mari.

Clădirea de formă pătrată, cu ziduri de cărămidă de 1 m grosime, are pe latura îndreptată în spre Jiu un foișor cu arcade trilobate, pe coloane de zid, cu scară de acces exterioară.

În spate, pe fațada opusă, un al doilea foișor de aceleași dimensiuni pare a fi adăugat ulterior deasupra arcadei deschise, în fața scării beciului. Pe latura de est, un corp ieșind este vădit construit mai tîrziu. Casa are o inscripție săpată în piatră așezată în peretele pridvorului vechi, cu data 1653.

În interior două coridoare dispuse în cruce se întretaie la mijloc delimitînd patru camere în fiecare colț al clădirii. Toate aceste încăperi sînt boltite cu bolți cu lunete în felul celei de la Almaj. În camera dinspre est se mai păstrează și unele stucaturi destul de grosolan lucrate.

Sub acest parter înalt se întinde un beci de foarte mari dimensiuni, cu o frumoasă boltă cilindrică de cărămidă, întărită cu patru arcuri dublouri masive pornite pe console, și luminată la ambele capete în mod simetric prin două ferestre înguste (schema VI).

Accesul la boltă se face printr-o scară pornind de sub foișorul fațadei dinspre nord, încadrată spre est de un beci mai mic, boltit cilindric și spre vest, de o încăpere neboltită, cu pardoseala la nivelul pămîntului.

Ușa de acces între casa scării și beci este închisă cu blăni de stejar masiv de 6 cm grosime. Interesant de observat este felul cum a fost construită bolta, pe un cofraj din care s-au mai păstrat încă unele scînduri la capătul dinspre vest, sprijinite, de o parte pe zidul exterior și de cealaltă, pe arcul dublou construit înainte.

CASA DIN VĂDENI

Printr-un hrisov din vremea lui Brîncoveanu se știe că la 1700, boierul Cornea Brăiloiu s-a așezat la Vădeni întemeind casă de piatră și biserică.

Ambele clădiri așezate la mică depărtare una de alta, mai există încă și pot fi văzute din șoseaua națională Tîrgu-Jiu-Pietroșani la circa 3 km nord de Tîrgu-Jiu. Casa, de dimensiuni excepțional de mari, are o formă dreptunghiulară de $23,90 \times 17,25$ m și se compune dintr-un parter de 3 m înălțime care cuprinde pe o parte din suprafața sa beciul adînc, și un etaj cu încăperi mari în care funcționează astăzi o școală de tractoriști.

Cu greu se poate ști astăzi ce s-a păstrat din vechea clădire ridicată la 1700. Dacă beciul este sigur din acea epocă, atît restul parterului cu cele cîteva încăperi de pe latura de vest aflate la nivelul curții cît și întreg etajul, ar putea aparține unei epoci mai noi.

Etajul folosit încă din 1902 ca local de școală este împărțit, în tot lungul său, de un vestibul de 3 m lărgime, avînd la un capăt o scară dreaptă cu trepte masive de lemn, de aceeași lărgime cu încăperea și la celălalt capăt un acces spre anexa mai nouă așezată în spatele clădirii. Pe o latură a vestibulului se întind două săli mari, din care una obținută prin dărîmarea unui zid despărțitor, iar pe cealaltă latură o sală mare și una mică, despărțite printr-o a doua scară.

Încăperile, luminate prin ferestre mari, cu planșeu și tavan de lemn, au dușumele de scînduri în afară de cele două de pe latura de vest, care au parchet de stejar cu un motiv formînd două pătrate înscrise, așezat în diagonală.

Grosimea zidurilor este de 65 cm.

În exterior fațadele sînt simple și acoperite cu tencuială.

Parterul, care formează soclul clădirii, are zidurile îngroșate spre exterior cu 20 cm.

Intrarea la beci se găsește în aceeași parte cu intrarea principală, în colțul de nord-est. Printr-o arcadă largă se pătrunde în casa scării boltită în leagăn, și se coboară pe treptele din dulapi masivi de stejar de 30×9 cm pînă la circa 3 m sub nivelul pămîntului (schema VII).

Beciul se întinde pe toată adîncimea clădirii și parte din lățime pe o suprafață de $15,50 \times 9,90$ m. Împărțit în două, prin doi piloni centrali masivi de zidărie,

este boltit într-un fel cu totul neobișnuit. Două bolți în leagăn, așezate în lung se întretaie cu alte trei bolți, de același fel, așezate transversal. Bolțile sprijinite, de o parte, de pereții încăperii și de cealaltă, de cei doi piloni centrali, sînt întărite cu arcuri dublouri care pornesc de pe cele patru laturi ale pilonilor și recad pe console prinse în zidăria pereților exteriori (fig. 4).

Bolțile acestea care ajung pînă la 5 m înălțime în partea superioară produc un efect impunător prin frumoasele lor proporții. Întreaga zidărie, lăsată neten-

Vădeni, Gorj. Pivnița casei Brăiloi

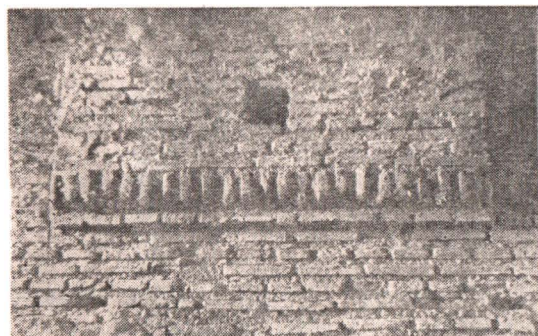


Fig. 4. — Boltă. Consolă cu pornirea arcului

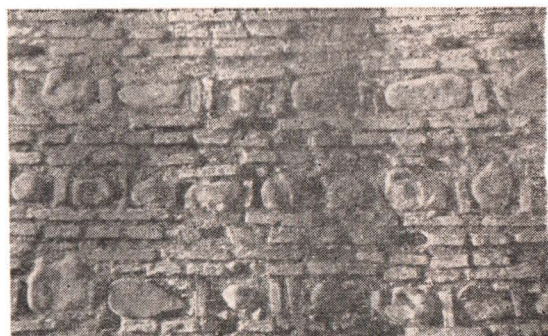


Fig. 5. — Perete scări

cuită este construită din bolovani de râu, încadrați cu cărămizi așezate în picioare alternînd cu rînduri orizontale de cărămidă, după sistemul folosit de obicei într-o epocă mai veche, pînă la mijlocul veacului al XVII-lea (fig. 5).

Patru ferestre luminează încăperea, arcuite la partea superioară și cu pragul și glafurile teșite pentru a da mai multă lumină. În exterior, ele ajung la nivelul solului și sînt închise prin lespezi de piatră străpunse, avînd același original motiv cu semicercuri ca și la ferestrele registrului superior ale bisericii vecine.

RUINELE CASELOR DIN BĂLCEȘTI

Așezată pe malul drept al râului Gilort, în partea dinspre nord a bisericii, casa din Bălcești a fost probabil ridicată odată cu biserica, în 1732, de către Ilie Știrbei. Astăzi nu se mai văd decît ruinele beciului pe jumătate îngropate în pămînt, « jucăria puterii inconștiente și distrugătoare a timpului », după cum spune Al. Ștefulescu, în cartea sa despre regiunea Gorjului (schema VIII).

După traseul zidurilor ruinate și după bolta rămasă încă aproape întreagă în colțul de nord vest, se poate ușor reconstitui înfățișarea beciului. De plan pătrat, cu pereții exteriori de circa 90 cm grosime, și cu stîlp central la mijloc, era boltit cu patru calote sferice așezate prin mijlocirea pandantivelor de colț, pe patru arcuri sprijinite la un capăt de stîlpul central și la celălalt, de pereții exteriori. Judecînd după cele două ferestre păstrate încă în colțul de nord-vest, al căror prag este numai la 1,70 m înălțime deasupra pardoselei interioare, este probabil că beciul era ridicat în bună parte peste nivelul exterior al pămîntului, fiind desigur cuprins într-un soclu înalt în felul casei din Vădeni. Nu se poate ști dacă volumul exterior al

clădirii se mărginea la suprafața beciului, sau dacă se întinde și în afara acestui perimetru.

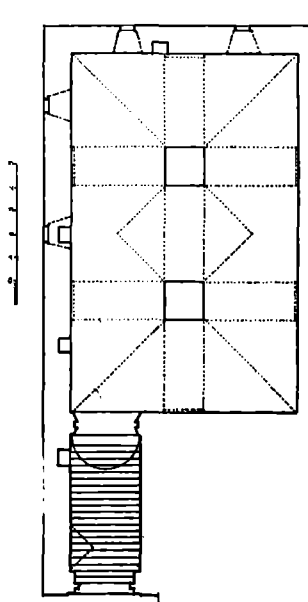
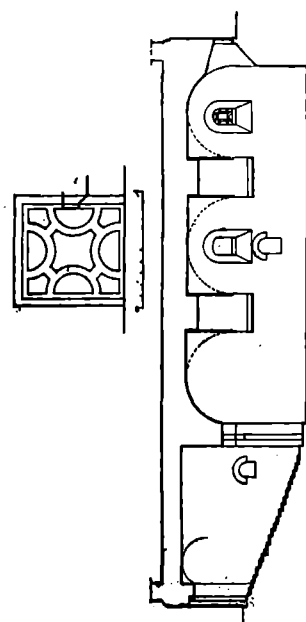
Pereții exteriori sînt zidiți cu bolovani de râu, încadrați cu cărămidă, iar arcurile și bolțile sînt construite în cărămidă.



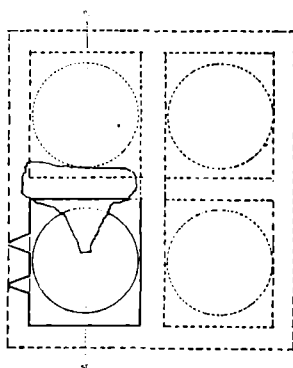
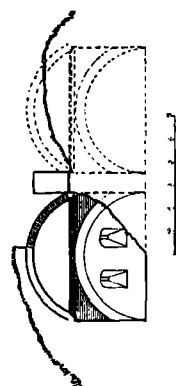
Fig. 6-7. — Culd. Com. Calopărul-Frasin, reg. Craiova



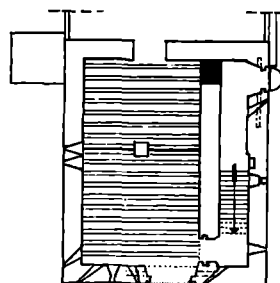
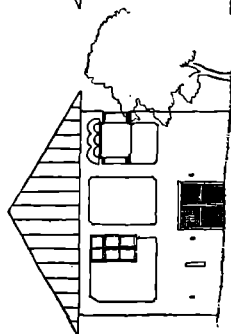
Aceste ruine se mențin încă și astăzi în starea în care se găseau acum o jumătate de veac, cînd au fost văzute și descrise de Al. Ștefulescu. Casa din Bengești în schimb, ridicată de Staico Bengescu în 1730, care era întreagă pînă acum cîțiva ani, este azi dărîmată pînă la pămînt, păstrîndu-se doar cîteva rămășițe de zidărie în fundație.



Beciul casei din Vădeni



Ruinele beciului casei din Bălcești



Cula casei din Calopățeni

Clădirea se află așezată în sat, în fundul unei curți încăpătoare, umbrită de copaci bătrâni. Se compune din două corpuri cu parter și etaj, alipite și așezate în prelungire, unul mai vechi spre sud, construit din cărămidă și unul mai nou spre nord, cu pereții de paiantă, adăpostite sub un singur acoperiș în patru ape, cu învelitoare de tablă (fig. 6).

Deși ca dimensiuni și înfățișare, partea mai veche nu se deosebește mult de o casă obișnuită, mai păstrează încă unele trăsături caracteristice culei. Construită cu ziduri de 80 cm grosime, se compune dintr-un parter nelocuit care cuprinde fosta intrare cu treptele masive de stejar prinse între ziduri, azi închise cu planșeu în partea superioară, și o încăpere mare cu acces direct de afară, cu pardoseală de pământ și planșeu cu grinzi aparente, sprijinit în mijloc de un stîlp central. Sub scară se află o cămăruță. Unșir de metereze deschise pe cele trei laturi exterioare puteau fi folosite pentru apărare. Felul în care sînt dispuse aceste metereze, tăiate oblic în zid în stînga și dreapta intrării, precum și în dreptul colțului clădirii, făcea posibilă o tragere piezișă mai potrivită pentru o bună apărare a acestor puncte slabe.

Etajul cuprinde un cerdac deschis pe o parte din fațada intrării, cu arcade trilobate și coloane scurte cu parapet de zid, și trei camere de inegale dimensiuni. Accesul actual se face printr-o ușă deschisă ulterior în peretele laturei de nord, azi închis în vestibulul scării clădirii alipite.

Se mai văd încă pilaștrii despărțind panourile decorative ale fostului zid exterior. Camerele cu pereții văruiți, tavanele tencuite, dușumelele din dulapi de stejar, sînt bine luminate de ferestre mari, poate prefăcute și nu au nici un fel de decorație.

Fațadele și parapetul cerdacului, sînt ca și la Groșerea, decorate cu panouri intrate în grosimea zidului cu 5 cm. Arcurile trilobate, de asemenea dublate cu arhivoltă, au nașterile sprijinite pe un tirant de lemn.

Execuția este rudimentară, vădit lucrată de meșteri nu foarte pricepuți (fig. 7).

